

14.1.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Asianro: 249/00.01.00.00.00/2017

Viite: Lausuntopyyntöne 4.11.2021, VN/12277/2021

Asia: Lausunto luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta,

Suomen riistakeskuksen kirjaamoon ei jostakin syystä ollut tullut lausuntopyyntöä tässä asiassa. Saimme kuitenkin tiedon, että olemme mainittuna jakelussa, joten toimialamme puitteissa esitämme eräitä huomioita luonnoksen tiettyihin pykäliin ja kohtiin.

1 § Lain tarkoitus ja 2 § Soveltamisala

Esitämme, että näihin pykäliin lisättäisiin selvyyden vuoksi maininnat elävistä eläimistä ja mahdollisesti myös tarkoitettusta eläimen määritelmästä (esim. selkärankainen eläin).

5 § Määritelmät

Esitämme, että määritelmiin lisättäisiin 10) kohtaan maininta, että metsästyskoirakoetta, jossa sekä koira että kohderiista ovat vapaita liikkumaan esteettä luonnossa, ei pidettäisi luonnoksessa tarkoitettuna eläinkilpailuna.

Tässä laissa tarkoitetaan:

...10) eläinkilpailulla tilaisuutta, joka järjestetään eläinten tai eläinten ja ihmisten asettamiseksi paremmuusjärjestykseen suorituksensa perusteella tai eläinten ominaisuuksien, taipumusten tai taitojen arvioimiseksi; eläinkilpailuna ei kuitenkaan pidetä pääsääntöisesti eläinten ulkomuotoon perustuvaa arviointia varten järjestettävää tilaisuutta eikä sellaista metsästyskoirakoetta, jossa sekä koira että kohderiista ovat vapaita liikkumaan esteettä kohderiistan luontaisessa elinympäristössä.

Näkemyksemme mukaan tällainen koe olisi esimerkiksi kanakoirien erikoiskoe, erityyppinen ajokoe, hirvenhaukkukoe tai muu vastaava, jossa kokeen toteutus vastaa tavanomaista metsästyskäytäntöä. Koesuoritusta seurataan ja valvotaan lähtökohtaisesti tehokkaammin kuin tilanteen kulkua tavanomaisen metsästyksen puitteissa, koska erityinen tarkoitus on arvostella koirien työskentelyominaisuuksia. Näin ollen koetta on pidettävä lähtökohtaisesti metsästystapahtumaakin turvallisempänä olosuhteena. Edellä mainittu muutosehdotus ei koskisi esimerkiksi tarhaolosuhteissa tai muutoin rajoitetussa tilassa tapahtuvaa toimintaa.

6 §: Yleiset periaatteet

2 mom: Hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta eikä hylätä

Esitämme momentin tekstiä täydennettävän siten, että se kattaa myös sinänsä jo melko vanhan eurooppalaisen lemmikkieläinten suojelua koskevan yleissopimuksen vaatimuksen siitä, että em. lisäksi kielletään myös lemmikkieläimen heitteillejättö.

Ehdotus: (2 mom) Hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta, hylätä eikä jättää heitteille:

Lemmikkieläinten suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus ja asetus, jolla se aikanaan saatettiin voimaan (49/1992) kielsi yksiselitteisen selkeästi myös lemmikkieläimen jättämisen heitteille. Tässä yhteydessä nähdäksemme lemmikkieläimen, hoidossa olevan eläimen ja kotieläimeksi otetun eläimen käsitteet ovat yhteneviä.

3 artikla

Eläinten hyvinvoinnin peruseriaatteen

1. Lemmikkieläimelle ei saa tuottaa tarpeetonta kipua, kärsimystä tai tuskaa.
2. Lemmikkieläintä ei saa jättää heitteille.

Metsästyslaissa ja itse asiassa myös järjestyslaissa on säädetty asiaan liittyvät säännökset kissaa koskien:

Metsästyslaki 85 § Huolenpito kissasta

Kotieläimeksi otetun kissan heitteillejätö ja hylkääminen on kielletty.

Järjestyslaki 14§ Koirakuri

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilymiseksi koiran omistajan tai haltijan on:

- 1) pidettävä koira taajamassa kytkettynä;
- 2) pidettävä huolta siitä, ettei koira pääse kytkemättömänä kuntopolulle tai muulle sen kaltaiselle juoksuradalle eikä lainkaan yleiselle uimarannalle, lasten leikkipaikaksi varatulle alueelle, toriaikana torille taikka yleiseen käyttöön kunnostetulle ladulle tai urheilukentälle, jollei se ole erikseen sallittua; [\(19.12.2003/1195\)](#)

Ja edelleen saman pykälän viimeisessä momentissa säädetään:

Mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, koskee myös kissaa. Mitä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään, koskee myös hevosta sekä soveltuvin osin muuta koti- tai lemmikkieläintä.

Nähdäksemme tulisikin nimenomaan laissa eläinten hyvinvoinnista säätää, metsästyslain ja järjestyslain säännösten ohella, hoidossa olevan eläimen heitteillejätö kielletyksi ennen muuta kyseisten eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi ja myös kiellon paremman sovellettavuuden ja kansalaisille ymmärrettävyyden vuoksi. Lausunnolla olevan lakiehdotuksen rangaistusäännökset mahdollistaisivat tarvittaessa myös rangaistusmenettelyn nimenomaan eläinsuojelulliselta kannalta paremmin kuin metsästyslain tai järjestyslain säännökset.

Heitteillä olevat lemmikkieläimet, käytännössä lähinnä kissat, aiheuttavat hyvin usein epäsovua naapuruston keskuudessa saalistuksellaan ja ulostaessaan piholla, lasten hiekkalaatikoissa ja kukkapenkeissä ym. Asiasta huomauttaminen kissan omistajalle aiheuttaa yleensä tilanteen tulehtumisen ja naapurisovun huononemisen entisestään. Heitteillä olevat lemmikkieläimet ovat aiheuttamiensa ongelmien lisäksi usein myös vaarassa joutua liikenteen uhreiksi, kiimatappeluihin, petojen saaliiksi ja jopa ilkeiden kohteiksi. Viime aikoina useat eläinsuojelutahot ovatkin kertoneet medioissa nimenomaan heitteillä olevien irrallaan kuljeskelevien kissojen aiheuttamista eläinsuojelullisista ongelmista, mukaan lukien kissojen hallitsematon lisääntyminen, ja esittäneet kissojen irtipidon kieltämistä.

Irrallaan kuljeskelevien kissojen saaliiksi on arvioitu joutuvan Suomessa vuosittain jopa useita miljoonia lintuja ja muita eläimiä, jotka suurimmaksi osaksi kuuluvat rauhoitettuihin lajeihin. Huomatava osa kissojen saalistuksesta tapahtuu vieläpä luonnon lisääntymisaikaan. Koirakurin voidaan Suomessa katsoa olevan nykyisin varsin hyvällä tasolla, ja irrallaan olevan koiran tiedetäänkin yleensä olevan karkuteillä. Ehdotetulla lisäyksellä 6 pykälään voitaisiin nykyistä paremmin puuttua myös muutamissa paikoissa ajoittain vallitsevaan ongelmalliseen koiranpitoon.

29 § Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito

Pykälää voidaan pitää nykytilaa selkeyttävänä. Esitämme kuitenkin harkittavan pykälän loppuun liittävä haitallisten vieraslajien yksilöiden osalta, että niiden vapauttaminen luontoon on kiellettyä. Tästä olisi hyvä mainita myös 61 §:ssä (Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen).

43-45 §: Kaikkiin eläinkilpailuihin ja –näyttelyihin sovellettavat säännökset

Näihin pykäliin sisältyvät asetuksenantovaltuudet, joten niiden osalta on vaikea muodostaa käsitystä säännösten lopullisesta merkityksestä. Lausuntomme alussa olemme esittäneet 5 §:n määritelmien osalta, että eläinkilpailuksi ei katsottaisi sellaista metsästyskoirakoetta, jossa sekä koira että kohderiista ovat vapaita liikkumaan esteettä kohderiistan luontaisessa elinympäristössä. Metsästyskoirien käyttökokeiden osalta haluamme myös luonnoksen 7 luvun pykälien osalla edelleen tuoda esiin käsityksenämme, että niissä ei tarpeettomasti vaaranneta eläinten hyvinvointia ja mahdolliset vaarat pyritään estämään ennakolta joko eläimen omistajan tai kokeen järjestäjän toimesta tai vaaratekijöiden merkitystä pyritään vähentämään. Vaaratekijöinä voivat olla esimerkiksi liikenneväylät ja suurpedot, etenkin susi. Koirat työskentelevät vapaina omaehtoisesti tavanomaisissa maasto-olosuhteissa kuten käytännön metsästystilanteissakin, ja kokeet ovat tarpeen metsästyskoirien tarkoituksenmukaisten metsästysominaisuuksien osoittamiseksi ja rotujen metsästysominaisuuksien säilyttämiseksi ja kehittämiseksi toivottavalla tavalla. Toiminnassa ei tarkoituksellisesti vahingoiteta eläimiä eikä koirien ja kohde-eläinten kontakteja pidetä hyväksyttävänä tai tarkoituksenmukaisina. Toisinaan kohde-eläin voi joutua koiran kiinni ottamaksi, mutta silloin kyseessä on yleensä aina sairas tai vahingoittunut eläin, joka menehtyisi luonnossa saaliina tai vammaansa. Metsästyskoirien käyttökokeiden osalta haluamme tuoda esiin niiden tarpeen myös yhteiskunnan kannalta merkityksellisiä tehtäviä varten. Esimerkiksi riistanhoitoyhdistysten organisoiman suurriistavirka-aputoiminnan (SRVA) kannalta on välttämätöntä, että meillä on jatkossakin toimivia suurpetokoiria, pysäyttäviä hirvikoiria ja jälkikoiria, joiden ominaisuudet tunnetaan ja tunnustetaan. Myös metsästyksen eettisen harjoittamisen kannalta on tarpeen, että metsästyksessä voidaan käyttää halutulla ja hyväksytyllä tavalla toimivia koiria. Perusteluissa mainitaan luolakoirien taipumuskokeet, joissa kokeen järjestäjän tulee luonnollisesti huolehtia siitä, että koekoiran ja kohde-eläimen välistä kontaktia ei pääse tapahtumaan. Eli vaara on ennakolta estettävä.

46 § Ilmoituksenvarainen eläinkilpailujen järjestäminen

Säännöksissä esitetään, että eläinkilpailut, joissa eläin voisi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle tai kärsimykselle olisivat ilmoituksenvaraisia. Edelleen esitetään, että sellaiseen kilpailuun on kilpailun järjestäjän nimettävä kilpailueläinlääkäri, jonka on oltava läsnä kilpailutilaisuudessa. Kilpailueläinlääkärin nimeämisestä aiheutuvat mahdolliset kustannukset maksaisi kilpailun järjestäjä. Käytännössä kustannukset siirtyisivät edelleen kilpailueläinten omistajien maksettaviksi.

Metsästyskoirien käyttökokeiden osalta voidaan tässäkin todeta, että niissä koirat eivät joudu alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle tai kärsimykselle, vaan ne työskentelevät vapaina omaehtoisesti tavanomaisissa maasto-olosuhteissa tietyn ajan kuten käytännön metsästystilanteissakin. Perusteluissa mainitaan myös kohtuuttoman rasituksen tai muun kivun tai kärsimyksen arviointia myös kohde-eläimen osalta. Metsästyskoirien käyttökokeissa ei voida katsoa myöskään kohde-eläimen joutuvan kokemaan kohtuutonta rasitusta, muuta kipua tai kärsimystä. Näin ollen nämä säännökset eivät näkemyksemme mukaan tulisi koskemaan em. tavanomaisia metsästyskoirien käyttökokeita. Perusteluissa mainitaan kuitenkin erikseen luolakoirien taipumuskokeet ko. pykälien soveltamisalaan kuuluvina tapahtumina. Nähdäksemme järjestäjän vastuulla tulee olla koekoiran ja kohde-eläimen kontaktin estäminen asiaan kuuluvalla tavalla. Vastaavasti myös saman kohde-eläimen käyttämistä useaan kertaan saman päivän aikana tulee luonnollisesti välttää. Luolakoirien taipumusten ja

ominaisuuksien testaaminen sekä haluttujen ominaisuuksien hyödyntäminen jalostuksessa on nähdäksemme hyvin tarpeellista. Luolakoirien koetoiminnan osalta emme näe tarpeelliseksi säädettävän nykyistä käytäntöä olennaisesti muuttavaa lainsäädäntöä, sillä etenkin haitalliseksi vieraslajiksi luokitellun supikoiran pyynnin merkitys luonnonhoidollisessa mielessä tulee olemaan todennäköisesti aiempaa suurempi. Kokeiden järjestäjien ja myös kokeisiin osallistujien vastuullisuutta ja toiminnan asianmukaisuutta tulee pitää yllä paitsi kehitettävällä omavalvonnalla niin myös eettisyyttä ja vastuullista toimintaa korostavalla yhteistyöllä ja tiedottamisella.

58 § Luonnonvaraisten eläinten tarhauksesta tehtävä ilmoitus

Esitämme harkittavan pykälän otsikon muuttamista tai tarkentamista, koska pykälässä säädetään useiden muidenkin kuin luonnonvaraisten eläinten osalta tehtävästä ilmoituksesta.

64§ Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset

Pykälän 4 momentissa esitetään kiellettävän hoidossa olevan eläimen tai poron lopettaminen metsästyksellisin keinoin. Poronhoitaja saisi kuitenkin lopettaa poron metsästyksellisin keinoin ampumalla, ja hoidossa olevan eläimen saisi lopettaa metsästyksellisin keinoin ampumalla, jos siihen on välitön ja hyväksyttävä syy. Poromiehelle säädettävä oikeus lopettaa poro ampumalla on asianmukainen. Termi ”metsästyksellisin keinoin” vaikuttaa tässä yhteydessä hieman kummalliselta. Metsästyksen määritelmän mukaan (ML 2§) ”Metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun. Metsästystä on myös pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkuttelemine, etsiminen, kiertäminen, väijyminen, hätyyttäminen tai jäljittäminen, koiran tai muun pyyntiin harjoitetun eläimen käyttäminen riistaeläimen etsimiseen, ajamiseen tai jäljittämiseen sekä pyyntivälineen pitäminen pyyntipaikalla viritettynä pyyntikuntoon.” Kielletyistä pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä on puolestaan säädetty metsästyslain 33 §:ssä, ja pyyntivälineistä ja –menetelmistä on säädetty tarkemmin metsästysasetuksessa.

Haluamme edelleen tuoda esille, että eräiden tuotantoeläiminä pidettävien eläinten kuten villisian ja kuusipeuran osalta olisi tarkoituksenmukaisinta ja eläinten kannalta armeliainta sallia niiden lopettaminen ampumalla myös tuotantotarhassa. Käytännössä lopettaminen voidaan niissäkin tehdä ampumalla aivoihin aivan lähietäisyydeltä tai jopa kosketuslaukauksena ja aseissa voidaan käyttää äänenvaimenninta, jolloin muille tuotantotarhassa oleville eläimille ei aiheuteta laukausäänestä johtuvaa pelästymistä. Kyseiset eläimet, ja eräät muutkin tuotantoeläimet, voivat olla hyvin hankalasti käsiteltäviä ja jopa erittäin vaarallisia yritettäessä siirtää niitä pois tuotantotarhasta. Siirtäminen tai kuljetaminen todennäköisesti myös rasittaisi ja stressaisi kyseisiä eläimiä ja aiheuttaisi niille siten tarpeetonta kärsimystä, jota voisi aiheutua myös muille tarhassa oleville eläimille. Tästä voitaisiin nähdäksemme tarkoituksenmukaisesti säätää tarvittaessa asetuksella.

Pykälän 4 momentissa voitaisiin myös säätää, että ”...Poronhoitaja saa kuitenkin lopettaa poron ~~metsästyksellisin keinoin~~ ampumalla. Lisäksi hoidossa olevan eläimen saa lopettaa ~~metsästyksellisin keinoin~~ ampumalla, jos siihen on välttämätön ja hyväksyttävä syy. Edelleen tarhassa olevan hirvieläimen ja villisian saa lopettaa ampumalla, jos voidaan arvioida muun menettelyn aiheuttavan merkittävästi tarpeetonta kärsimystä tai stressaantumista eläimelle.”

Säännöksen 5 momentissa esitetään säädettävän, että ”Eläinten lopetus viihdetarkoituksessa on kielletty”. Eläinten lopettamisen kieltäminen viihdetarkoituksessa on perusteltua. Kyseinen viihdetarkoitus tai -tapahtuma on asianmukaisesti kuvattu säännöksen perusteluissa. Perusteluissa mainitaan myös, että ”Eläinten lopetusta metsästyksen tai kalastuksen yhteydessä ei pidettäisi säännöksessä kiellettyinä viihdetarkoituksessa tapahtuvana eläinten lopettamisena. Näin ollen myös esimerkiksi kalastuskilpailut olisivat edelleen sallittuja. Samoin metsästyskoirakokeet ja metsästyskoirien koulutus olisivat edelleen sallittua toimintaa”.

Metsästyksessä tai kalastuksessa ei nähdäksemme voida edes kuvitella järjestettävän kiellettävän kaltaisia viihteellisiä lopetustapahtumia. Ne eivät olisi mitenkään hyväksyttäviä ja siksi niiden tulee olla selvyyden vuoksi kiellettyjä.

65 § Eläinten teurastus

Pykälässä on tarkoitus säätää ihmisravinnoksi tarkoitettujen muiden kuin luonnonvaraisten eläinten osalta keskeisistä periaatteista ko. eläimiä lopetettaessa, jolloin teurastaminen tarkoittaisi eläimen lopettamista. Teurastuksesta muualla kuin teurastamossa voitaisiin antaa asetuksella tarkempia säännöksiä. Edellä 64 §:n yhteydessä esittämämme näkökohdat eräiden suurikokoisten ja mahdollisesti vaaraa aiheuttavien tuotantoeläinten lopettamisessa voitaisiin säätää myös tämän pykälän asetuksen antovaltuudella. Lopetusasetusta täydentäviä säännöksiä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella koskien mm. porojen ja tarhatun riistan teurastusta esitetyn 66 §:n mukaisesti. Säännösten tulee kuitenkin olla synkroniassa ja tarkoituksenmukaisia sekä ymmärrettäviä eri toiminnanharjoittajille.

68 § Eläimen lopetus hätätapauksessa

Pykälässä esitetään säädettävän, että hätätapauksessa, eläimen kärsimyksen pitkittymisen estämiseksi ja jos 64 §:n 1 momentissa tarkoitettuja lopetusmenetelmiä ei ole mahdollista käyttää tai jos eläintä ei saada kiinni, se voidaan lopettaa myös muulla tavalla, kuitenkin niin, että eläimelle ei aiheuteta tarpeetonta kärsimystä.

Esitetty säännös vastaa nykyisen eläinsuojelulain 33 e §:ää. Se ei siten muuttaisi nykyistä käytäntöä esimerkiksi suurriistavirka-aputilanteissa (SRVA), joissa tyypillisesti liikenneonnettomuudessa loukkaantuneen hirvieläimen, villisian tai suurpedon tilanne pyritään selvittämään ja loukkaantunut eläin tarvittaessa lopettamaan sen kärsimysten välttämiseksi tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi. SRVA-toiminta on riistanhoitoyhdistysten lakisäateisenä asiantuntijatehtävänä organisoimaa poliisia avustavaa virka-aputoimintaa, joka perustuu poliisilaitosten ja riistanhoitoyhdistysten välisiin sopimuksiin.

Luonnoksessa esitetään liitelaililla myös säädettävän eläinlääkäreille ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen takia lemmikeille tehdyistä toimenpiteistä. Ilmoitusvelvollisuus esitetään tulevan voimaan koirien osalta 1.1.2024 ja kissojen osalta 1.1.2027. Koirien ja kissojen pakollisesta tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla ja koiria koskeva asetus on jo annettu (1/2021) ja koirien tulee olla kattavasti rekisterissä vuoden 2024 alusta lukien. Kissojen osalta asetus on tarkoitus antaa siten, että tunnistaminen ja rekisteröinti tulisi pakolliseksi vuoden 2026 alusta lähtien, jolloin kissojen tulisi olla kattavasti rekisterissä 1.1.2027 alkaen. Esitämme harkittavan kissojen osalta ilmoitusvelvollisuuden sekä tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin pakollisuuden aikaistamista kahdella vuodella tai yhdellä vuodella ehdotetusta aikataulusta, jolloin kissojen tulee olla rekisterissä vuoden 2025 alusta lukien ja ilmoitusvelvollisuus samoin 1.1.2025 alkaen tai vastaavasti vuoden 2026 alusta.

Suomen riistakeskus,

Jari Pigg
apulaisjohtaja

Jyri Rauhala
riistapäällikkö

